

סגור חלון

מה כדאי לכם לעשות כדי שלא יזייפו את צוואתכם

לא ניתן למנוע לחלוטין את התופעה של זיוף צוואות, אך ניתן לנקוט פעולות אקטיביות שיקבעו מה ייעשה ברכושכם לאחר פטירתכם

עו"ד רות דיין וולפנר 20/10/13

זיוף צוואות הפך לאחרונה לתופעה רחבה. רק לאחרונה פסל בית המשפט לענייני משפחה שתי צוואות לאחר שהוכח כי המצווים לא היו כשירים לערוך אותן וחתימתן זויפה.

בפסק דין אחד קבע השופט יהורם שקד, כי הצוואה זוייפה וכי המנוחה כלל לא היתה כשירה לערוך אותה. במקרה זה, דובר בקשישה ערירית שבבעלותה היה רכוש בשווי של מאות מליוני שקלים. התובע היה אדם זר, אשר לטענתו טיפל בה ותמך בה. לכן, לטענתו, היא ערכה צוואה בה הורשה לו את כל רכושה כהכרת תודה על הטיפול המסור בה.

אחיינה של המנוחה התנגדו לצוואה, ולאחר שבית המשפט בחן עדויות רבות ומינה מומחה לבחינת מצבה הקוגניטיבי של המנוחה, הגיע השופט למסקנה כי הקשישה לא הייתה כשירה לעריכת צוואה. אלא שבכך לא די. על אף שהצוואה נערכה על ידי עו"ד, קבע בית המשפט החתימה על גביה לא היתה חתימת המנוחה, אלא חתימה מזוייפת.

בפסק הדין השני דחה השופט צבי ויצמן בקשת תובע למתן צו קיום צוואתה של קשישה ערירית, אשר הלכה לעולמה לפני יותר מ-20 שנה, במהלך פלש התובע לביתה וחי בו במשך שנים ארוכות. כאשר החלו הרשויות לנקוט נגדו בהליכים ביקש לקיים "צוואה" שנחתמה (על פי הנטען) בפני עדים, אשר כבר הלכו לעולמם. גם כאן בית המשפט מינה מומחה להשוואת כתבי יד והגיע למסקנה כי מוטל ספק סביר באמיתות הצוואה, ולבסוף נקבע כי היא מזוייפת.

הנה לכם עובדה עצובה: מרבית הצוואות המזויפות כלל לא מגיעות לפתחם של בתי המשפט, כיוון שאין מי שיתנגד להן. מי ש"מועדים לפורענות" הם קשישים ערירים, אשר בהגיעם לגיל מבוגר נופלים קורבן לניצול, סחיטה וזיוף. כאשר חלה אצל הקשיש הידרדרות במצב השכלי והגופני, וכאשר הבדידות והמצוקה הן חלק מהשגרה היומיומית, קצרה הדרך להשפיע עליו בצורה בלתי הוגנת. התוצאה היא עריכת צוואה, שגם אם לא זוייפה, עדיין אינה מבטאת את הרצון החופשי והאמיתי של המוריש.

עיקרון העל בדיני הצוואות הוא שמירתו של חופש הציווי וקיום רצונו של המצווה. כלל זה מעוגן בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, מכוח זכותו הקניינית של כל אדם. לפיכך, על בית המשפט לבחון, בדיעבד, את כלל הנסיבות כאשר הוא מונחה ע"י עקרון על זה - ככל שצוואה משקפת את רצון המוריש, יש לכבדה. ואולם, במקרה בו הצוואה אינה משקפת את רצון המוריש, למשל בשל אי כשרותו, הרי שאין לקיימה.

הליכי ההתנגדות לצוואה הינם הליכים ארוכים ובמהלכם נדרשים בתי המשפט לאתר את רצונו של המת ולאמוד את מצבו בעת עריכת הצוואה, על פי מסמכים ועדויות. לשם כך, נבחן תיקו הרפואי של המנוח, ובתי המשפט ממנים כדבר שבשגרה מומחים רפואיים, שמתבקשים לקבוע את מצבו המנטלי של המנוח בזמן עריכת הצוואה. בנוסף, ממנים מומחים להשוואת כתבי יד כאשר עולות טענות לזיוף הצוואה כולה, החתימה עליה או מסמכים נלווים לצוואה.

לא ניתן למנוע לחלוטין את התופעה של זיוף צוואות, אך ניתן לנקוט פעולות אקטיביות שיקבעו מה ייעשה ברכושכם לאחר פטירתכם. לענין זה מן הראוי לציין, כי בהיעדר צוואה מתחלק עזבונו של אדם על פי הוראות חוק הירושה, המגדירות את יורשיו של אדם בהתאם למידת קירבתם

אליו.

אז מה עושים?

1. יש לפעול לעריכת צוואה המגדירה באופן ברור איך יחולק רכושכם לאחר מותכם. שנית, בחרו בעצמכם את עורך הדין שיערוך עבורכם את הצוואה, שלמו עבור עריכתה בעצמכם, והביעו באופן ברור ומפורש את רצונכם.
2. לשון הצוואה צריכה להיות ברורה והוראותיה מדויקות, מובנות ושאינן ניתנות לפרשנויות שונות.
3. לאחר גיל מסוים מן הראוי לפנות באופן יזום למומחה בתחום הפסיכוגריאטרי ולהביא חוות דעת רפואית באשר לכשירותכם לצוות, ולצרף עותק ממנה לצוואה.
4. מומלץ להפקיד העתקים מקוריים של הצוואות לא רק בידי עורך הדין שערך את הצוואה, אלא אף אצל הרשם לענייני ירושה ובידי היורשים עצמם.
5. אם וכאשר מחליטים לתקן את הצוואה או לערוך צוואה חדשה, מן הראוי לחזור על אותה פרוצדורה ולדאוג שוב לקבלת חוות דעת עדכנית ולהפקדת הצוואה המתוקנת אצל הרשם לענייני ירושה.

הכותבת היא בעלת משרד המתמחה בדיני משפחה וצוואות